

Kajna vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Glavni urednik odgovornosti: Štefan Godina. — Lastnik koncesij lista: Edinost. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Mirovna konferenca.

KAKO JE BILA PDPISANA MIROVNA POGODBA.

VERSAILLES, 28. Ves Versailles je bil v zlatih. Kmalu po poldnevu so začeli prihajati častniki in povabljeni v sijajne dvorane. Podpis se je izvršil v zlatih dvorani, ki je najrazsvetlejša v gradu. Galerija je bila kmalu napolnjena povabljenih in žurnalistov. Dolge mize, h katerim so posredili delegacije, so bile postavljene v obliki podkve v sredini galerije. V skupini častnikov so bile zastopane vse države entente. Bilo je tudi mnogo elegantnih gospa. Poleg častnikov je bilo fotografiranih, kinematografiranih, nekaj slikarjev in mnogo risarjev različnih narodnosti. Tajniki konferenc so posredili okoli osrednje mize. Krasni vrtni, ki se raztezajo pred galerijo, so bili popolnoma izpraznjeni in so jih nadzirali vojaški pehotci. Mnogi so stali po bližnjih cestah in pred vrati gradu, skozi katera so kmalu začeli vstopati ministri veleposlani in odposlanci vseh zaveznih držav.

Vodja zapisknika William Martin je vstopil ob 14.30. Ni pa bil v diplomatski uniformi, ampak v fraku. Ta je krenil začeti odredbe za cerimonijsko podpis tih predložitelj zapisknikov. Ob 15. uri je bila galerija tako polna, da ni bilo več dobiti mesta. Bilo je navzočih okoli 100 diplomatov iz vseh dežel sveta. Glavni ministri zaveznih veleposlani so vstopili v dvorano ob 15. uri. Slika je bila v resnici učinkovita. Ob njih vstopu je vladala popolna tišina. Clemenceau, Wilson, Lloyd George in Sonnino — spremljani od dotičnih odposlancev — so zasedli mesta okoli osrednje mize.

Ob 15. uri sta prišla nemška delegata Müller in Belli s tajniki. William Martin jim je stopil naproti in jih spremljal v dvorano. Nemška delegata sta bila smrtno blede. Priprilila sta glavi na lažno ter sedla na svoji mesti.

Clemenceau, ki sta mu sedela ob strani Wilson in Lloyd George, je otvoril sejo, rekši, da je glede mirovni pogojev dosežen sporazum med zaveznimi in pridruženimi vlastmi ter nemško državo. Besedilo pogodbe je pripravljeno. Predsednik konferenc je potrdil pismo, da je besedilo, ki bo podpisano, popolnoma istovestno besedilu izvodov, ki so bili že izročeni nemškemu delegatu. Sedaj se pogodba podpisuje in podpis bodo nepreklicno obvezni, da se vsi določeni pogoji izvedejo lojalno in v polnem obsegu. **Pozivlja nemška delegata, naj podpisata!** Nemška odposlanca sta stopila k mizi, kjer se je vršilo podpisovanje. Prvi je podpisal Müller, drugi Bell. Potem so sedli Wilson, Lloyd George in angleško odposlanstvo, Clemenceau, Pichon, Klotz, Tardieu, Jules Cambon, Sonnino, Imperiali, Crespi in japonsko odposlanstvo, ki je zaključilo vrsto podpisov veleposlani. Potem so podpisovali delegacije vseh omejenih interesov: Belgije, Bolivije, Brazilije, Grške in drugih. **Kitajska delegacija ni podpisala.**

Ko je bil čin podpisovanja izvršen, je izprogovil Clemenceau: Mirovni pogoji med zavezniki in Nemčijo so podpisani. Seja je zaključena, zavezniki delegata prosim, naj ostanejo. Nemška delegata sta zapustila dvorano. Nato so delegacije odšli po velikih častnih stopnicah iz galerije na vrt, kjer jih je obkrožila množica, ki so jo medtem pustili na vrt, ter je burno pozdravljala delegata. Lloyd George in Clemenceau sta le s težavo došla do svojih avtomobilov. Tudi po cestah je množica vzhvala pozdravljal, mahajoč z zastavami.

Ob 15.45 je grom topov naznanil prebivalstvu, da je mirovna pogodba podpisana. Ob 15.50 je bilo vse izvršeno, ne da bi bilo prišlo do kakšnega posebnega dogodka ali protesta.

Pariz je bil v slavi — v zastavah kakor morda še nikdar. Na hotelih, v katerih so nastanjene razne delegacije, vise velikanske zastave.

PARIZ, 28. Danes jutraj so se vršili izpovedi dijakov, ki so nosili zastave vseh zaveznih dežel. Po mestu velikansko gibanje: slavi se mir s velikim navdušenjem. Proti poldnevu je bil silen naskok na vsa prevozna sredstva: množica je hotela v Versailles. Tudi zvečer so se vršili izpovedi z godbami. Pripravila se velikanska razsvetljava.

Wilsonova poslanica.

PARIZ, 28. Wilson je objavil poslanico, v kateri izjavlja, da je mirovna pogodba podpisana in ratificirana. Če se njene klavzule izvrše popolnoma in iskreno, bo to »magnacharta« novega reda stvari v svetu. Pogodba je trda, kar se tiče obvez in odmerne kazni, naložene Nemčiji, ali trda je, ker so bile krivde Nemčije velike in jih je treba oporiti. NE pa ni naložene Nemčiji, česar ne bi mogla za vlast izpolniti, in pridobiti si bo mogla zopet mesto, ki ji po pravici gre v svetu, ako bo točno in čestito izpolnjevala mirovne pogoje.

Mirovna pogodba z Nemško Avstrijo.

PARIZ, 28. (Nazione.) Danes dopoldne bo imela četvorica sejo, da prouči položaj konferenc, ki nastane vsled Wilsonovega in Lloyd Georgevega odhoda. Verjetno je, da se sklone hitro dovršitev mirovne pogodbe z Avstrijo, tako da jo bo moglo izročiti kancelarju Rennerju za prihodnji teden. Jasnje je tudi, da se po prihodu italijanskega odposlancstva prično hitro zopet nova pogajanja glede italijanskih vprašanj. Včeraj je četvorica storila končnoveljavne sklepe o avstrijskih državnih dolgovih v smislu, da se morajo dolgoviti

porazdeliti med vsemi državami, ki so tvorile avstro-ogrsko monarhijo.

Protesti nemške delegacije.

PARIZ, 28. »Journal des Debats« piše, da je Han- niel protestiral pri Henryju proti zapisniku, ker sta bila nemška delegata uvedena pri drugih vrati, nego pa drugi delegatje ter se jima niso izkazale voljaške časti. Henry je poročal o tem ministru za zunanje stvari, ki se je nato posvetoval z Dutasto in Hanmielom. Odgovorili so mu, da se zapisnik ni izpremenil ob prihodu, ampak ob odhodu. Le tedaj so se nemškima delegatoma izkazale vojaške časti.

Wilsonov odhod.

PARIZ, 28. Wilson odputuje nocoj v Brest, kjer se ukratka za Ameriko. V nedeljo se povrne tudi Lloyd George v London. Delo na mirovni konferenci se bo na vsak način nadaljevalo. Balfour bo zastopal Lloydja Georgea a Lansing Wilsona.

Francosko-amerikanska zveza.

PARIZ, 28. »New York Herald« je pisal danes jutraj, da je zelo verjetno, da zavezno pogodbo, s katero se zavezuje Amerika pomagati Francoski v slučaju novega napada s strani Nemčije, podpisje Wilson pred svojim odhodom. Če bi besedilo pogodbe ne bilo pripravljeno, podpisje namesto Wilsona Lansing. Pogodbo mora odobriti ameriški senat, in če jo odobri, ostane pogodba v veljavi toliko časa, dokler Zveza narodov ne bo mudila dovoljnega jamstva za obrambo Francoske.

IZ ITALIJE.

Odhod italijanskega odposlancstva v Pariz.

RIM, 28. Danes dopoldne so odputovali v Pariz ministri Tittini, predsednik italijanskega odposlancstva na mirovni konferenci, in odposlanec senator Scialoja. Maggiorino Ferraris in Marconi v spremstvu zastopnika Guglielmija, tajnika italijanskega odposlancstva. Na železniški postaji so se poslovili od njih ministri predsednik Nitti z vsemi ministri in državnimi podtajniki, nahajajočimi se v Rimu, francoski veleposlanik Barrere, rimski župan, prelekt in drugi odličniki.

IZ ČESKE.

Volitve na Češkem.

REKA, 28. »Jutranji List« objavlja poročilo o izidu upravnih volitev, ki so se te dni vršile na Češkem. Moravskem in v Šleziji na podlagi proporcionalnega volilnega načina. Glasovalce so tudi ženske, ki so oddale svoje glasove večinoma protiklerikalnim kandidatom. V resnici socialnodemokratska in narodna socijalna stranka sta dobili ogromno večino nasproti vsem drugim strankam skupaj. Klerikalci so poraženi vsespod. V Pragi, kjer so imeli klerikalci 70 mandatov (?), so jih ohranili samo pet. Socialni demokratje so dobili večino tudi v Plzni, Kladnu in vseh večjih mestih. »Pravo Lidu« piše, da upravne volitve ravno zato, ker so se vršile na podlagi splošne in proporcionalne volilne pravice, dobivajo zaradi svojega izida odlično politično važnost.

»Rije« poroča naslednje volilne izide iz Prage: Kramarjeva ljudska demokratska stranka 36.000 glasov in 29 mandatov, narodni socijalni 27.000 glasov in 21 mandatov, mednarodni socijalni demokratje 26.000 glasov in 20 mandatov, napredni socialisti 8.000 glasov in 6 mandatov, klerikalci 7.000 glasov in 5 mandatov, industrijski 4.000 glasov in 3 mandate, nemški nacionalci 2.000 glasov in 2 mandate, nemški nacionalci 5.000 glasov in 4 mandate, židje 3 mandate in socialisti-sionisti 1 mandat.

Kralj Konstantin v bedi.

PARIZ, 28. Dognava se, da se bivši grški kralj Konstantin nahaja v veliki bedi, ker ne dobiva od bivšega cesarja Viljema nikakršne podpore več. Ker je že prodal ali zastavil svoje in kraljičine dragocenosti, mora sedaj delati dolgove, da more živeti.

Amerikansko izgube v vojni.

WASHINGTON, 28. Vojni oddelek izjavlja, »da vsesкупne izgube na mrtvih in ranjenih tekom ofenzive ob Mozli in v Argonhi znašajo 120.000 moč, t. j. 10 odstotkov vsega na bojišče postavljenega moštva. V tej biiki so izgubili Zedinjene države vseh skupaj 40.000 moč. Zedinjene države so oborožile vseh skupaj 4.800.000 moč. 2.086.000 moč so prepešali preko morja, 1.300.000 se jih je borilo na Francoskem. Skupno število v vojni zaradi drugih vzrokov umrlih znaša 112.422 moč.

Oboževanje pruskega duha.

Praska »Union« od 13. t. m., ki smo jo prejeli sedaj, objavlja pod gornjim naslovom naslednji uvodnik:

Ententne vlasti gotovo že odpočetka niso bile nenaklonjene avstrijski republiki morda zaradi nemškega narodnega jezika, onega jezika, ki ga v Alzaciji in Švici govorijo mnogostevilni prijatelji entente kot svoj materni jezik in enako tudi veliko državljanzv Zedinjenih držav, ki so požitrovalno izpolnjevali svojo vojaško dolžnost v boju proti pruski Nemčiji. Avstrija je bila pač kaznovana zato, ker se je popolnoma vdala oboževanju pruskega

duha, za strahovito izpridenje mišljenja, ki si je iz zveze s požigajočo, strupeno, žene in otroke utaplajočo prusko vojaško monarhijo ustvarilo »srčno potrebo« in strašilo za pogajenje nemških narodov stare Avstrije. No, za zadovoljitev »srčne potrebe« je pač treba tudi, da se nekoliko gara pri delu, kar bo pač treba, da se zmagaja ves vojni dolg.

Ker se je Dunaj vedno navduševal za krvavenje in stradanja v prilog pruskemu policijskemu gospodovanju v Alzaciji-Loreni, se more sedaj po vsej pravici zahtevati od njega, da tudi nekoliko dela za svojega prijatelja. Ko je namreč lucidum intervallum dunajskega duha, dr. Lammasch, govoril, da se Avstrija ni borila za prusko upravo v Alzaciji-Loreni, ga je dunajsko trobilo zasramovalo na najnesramnejši način. Pobeljeni dunajski umazani »šaljivi« list »Muschete« ni poginila zaradi pomankanja naročnikov. Ravno tako tudi ne zloglasna »Neue Freie Presse«, ki je histerično kričala po avstrijskem vojaškem sodelovanju dila zapadu.

Ko se je zadelo, da bi cesarjevo pismo prin- cu Sikstu znalo odpreti pot k zaključitvi idiot- skega kljanja, se je nemška buržoazija zgražala nad ogroženjem zveze. Ob tej priliki se je jasno pokazalo, da so bili oni, ki so najogabnejši vohunili za veleizdajalci, sami najhujši veleizdajalci proti stari Avstriji. Ta Avstrija se je smela ugonočiti po zvezi s Prusko, ker so se Čehi sdili zaradi te zveze. Da je stara Avstrija na povelje iz Berolina v svrhu ohranitve miru ponudila Trentin, je bilo samo po sebi umljivo; Alzacija-Lorena pa je bila siro- vajce.

Najpreprostejše spodobnosti dolžnost bi bila v ostalem zahtevala, da bi se bili pri en- tenti, pri kateri so berarili za pomoč proti la- koti, vsaj oprostili, da niso tekom vojne nika- kor protestirali proti izgredu nemškega vo- jevanja, oziroma bi bili morali vsaj pozneje brezpogojno protestirati. V ostalem pa se zdi, kakor bi bila Avstrija finančno še zelo moč- na. Če more avstrijsko finančno ministrstvo dovoliti Bodenredit-banki, da dodaja svojim ogromnim rezervam še štiri milijone, potem pač Avstriji ne gre tako klavirno.

Smesno se mora tudi zdeti, če pruski hlapi vsakega češkega Nemca, ki želi pametnega sporazuma s Čehi, razkričavajo za češkega hlapa.

Podajamo ta članek našemu čitateljstvu, ker jasno kaže, kako mišljenje vlada v Čehih napram Nemški Avstriji in prav posebej še napram Dunaju. V tako krepkih izrazih preje vedno kar najumernijejša »Union« ni pisala nikdar, a marsikateri izraz smo morali celo še ublažiti, ker naš jezik glede »krepkosti« izraza preveč daleč zaostaja za — nemškim. In če piše »Union« tako na uvodnem mestu, si lahko mislimo, kako šele pišejo drugi češki listi. Iz vsega tega pa izhaja jasno, da poseb- nega prijateljstva med Praho in Dunajem pač ni in da ga tudi ni pričakovati tako kmalu.

Zakon o državljanstvu kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 1.

Državljanstvo je enako za vse državljane kra- ljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 2.

Državljanstvo kraljevstva pripada onim, ki so bili oni dan, ko stopi ta zakon v veljavo, državljani kraljevine Srbije na Crno gore, nadalje onim, ki so bili do tega časa pripadniki Bosne in Hercegovine ali pa so bili člani (s pravico domovinstva) ka- tere izmed občin v bivši avstro-ogrski monarhiji, ki so pripadle v oblast kraljevstva.

Člen 3.

Srbi, Hrvati in Slovenci, ki imajo domovinsko pravico v občinah bivše avstro-ogrske monarhije, ki niso pripadle kraljevstvu, a žive stalno v kralje- stvu ali so po pravici opcije priselci v področje kraljevstva, dobe državljanstvo, če izjavijo, da žele biti državljani kraljevstva.

Člen 4.

Državljanji bivše avstro-ogrske monarhije, ki so po svojem narodnem prepričanju Slovani, a niso Srbi, Hrvati ali Slovenci, ter im pripada držav- ljanstvo kraljevstva po dobiločih člena 2, prenehajo biti državljani kraljevstva, če se tekom enega leta po sklepu definitivnega mira izjavijo za držav- ljanstvo države svoje narodnosti in izsele iz območja kra- ljevstva.

Člen 5.

Državljanji bivše avstro-ogrske monarhije tujih narodnosti, ki so dobili pripadnost, odnosno do- movinstvo na ozemlju kraljevstva pred 1. januar- jem 1871. imajo pravico, da se tekom dveh let po sklepu definitivnega mira izjavijo za držav- ljanstvo svoje narodnosti in izsele iz območja kra- ljevstva.

Člen 6.

Onim državljanom bivše avstro-ogrske monar- hije tujih narodnosti, ki so dobili pripadnost, od- nosno domovinstvo na ozemlju kraljevstva po 1. januarja 1871., se dovoljuje v roku, navedenem v členu 5, da izjavijo ali sprejmejo državljanstvo kraljevstva ali ne. Ako izjavijo, da državljanstva ne sprejmejo, ali če se njih izjava ne sprejme, so dolžni, da se izsele iz območja kraljevstva.

Člen 7.

Izjave po členih 3.—6. je treba podati državni upravni oblasti prve stopnje na kraju rednega bi- vališča. Izjave po členu 6. bo oblast opremila s svojim mišljenjem in oddala ministru za notranje zadeve. On odloča o odobritvi izjave ter je nje- gova odločitev izvršna.

Člen 8.

Zakonski otroci slede v državljanstvu očetu. nezakonski materi, zakonska žena možu, ter ob enem z njim izgube državljanstvo v slučajih čle- na 15. točka 2, 4. in 5. samo točaji, če se skupaj z njim izsele iz dobe novo državljanstvo.

Člen 9.

Oni, za kogar se ne pozna državljanstv, a je rojen in prebiva v kraljevstvu, ta se smatra za državljanja kraljevstva, dokler se ne ugotovi, da je inozemec.

Člen 10.

Inozemska oseba more postati državljani kra- ljevstva:

1. ako jo kot nezakonsko dete inozemke po- znajo oče-državljan kraljevstva;
2. ako se v kraljevstvu sprejme v redno državno službo;
3. če se ji na njeno prošnjo izrecno da držav- ljanstvo.

Člen 11.

Kdor prosi za državljanstvo, mora dokazati:

1. da najmanj pet let neprestano biva v ozemlju kraljevstva;
2. da je polnoleten, ali da mu to dopušča onl, ki je kot zastopnik za to odgovoren po zakonu;
3. da je njegovo vedenje dobro;
4. da so njegove imovinske razmere urejene, tako da more s svojo imovino ali s svojim delom vzdržati sebe in svojo rodbino;
5. da je dobil s strani svoje države dovoljenje, da izstopi iz državljanstva.

Člen 12.

Od določil člena 11. so izzevce one osebe, ki se po svojem jeziku ali narodnem prepričanju sma- trajo za Srbe, Hrvate ali Slovence, a so tuji državljani. Tem se mora dati na njih prošnjo držav- ljanstvo kraljevstva izvezmč, če se dokaže, da so delali proti interesom kraljevstva.

Člen 13.

Inozemcem, ki imajo izvanredne zasluge za kra- ljevstvo, more kralj na predlog ministra za notranje zadeve po zaslišanju ministrskega sveta dati držav- ljanstvo, če se mude na ozemlju kraljevstva, ali če izjavijo, da se bodo na njegovem ozemlju na- selili.

Člen 14.

Državljanstvo za državljane po členih 11.—13. velja od dneva, ko novi državljani ored pristojno upravno oblastjo prvo stopnje svečano prispeže, da bo zvest kralju in državi ter da bo spoštoval za- kone. Takoj po zaprjeitvi mu mora pristojna oblast izdati potrdilo o državljanstvu. Ako se oseba, po- klicana k prisegi tekom enega leta, odkar ji je bil poziv dostavljen, ne zglaš, se bo smatralo, da njena prošnja ne obstoja več.

Člen 15.

Državljanstvo izgube:

1. Nezakonski otrok državljance, če ga pozako- ni inozemski oče, če dobi po zakonih očetove drž- ave pozakonjenec očetovo državljanstvo.
2. Osebe, ki so brez privolenja pristojnih obla- sti stopile, odnosno stopijo v inozemsko službo, če jih ministrstvo za notranje zadeve vsled tega iz- pusti iz državljanstva.
3. Osebe, ki so se kot nastavljeni avstro-ogr- ske monarhije priselile na ozemlje kraljevstva, a se bodo odpustile iz službe, če niso že pred tem v smislu člena 2. dobile državljanstvo.
4. Osebe, ki so neprestano 10 let v inozemstvu, če to ni po naročilu vlade. Ta rok se računa od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo in se prekine, če oseba javi pristojni oblasti, da vzdržuje držav- ljanstvo kraljevstva, zahteva potne izkaze in se javi oni konzularni oblasti kraljevstva, kjer se mudi.
5. Osebe, ki jih na njih prošnjo pristojna oblast izrecno odpusti iz državljanstva.

Člen 16.

Odpuščanje iz državljanstva se ne more odreči, če je oseba, ki to zahteva po zakonu samostalna ali ima odobrenje pristojnega zastopništva, ako je izvršila svojo vojaško dolžnost ali je trajno opro- ščena, ako izpolni dolžnosti, ki bi jih imela na- pram državi ali napram privatnikom in ako ni v preiskavi ali bila obsolena, a kazen še ne iz- vršena.

Člen 17.

Odpust iz državljanstva velja od dneva, ko se izroči odpuščenemu potrdilo o odpustitvi iz držav- ljanstva, a izgubi svojo veljavo, če se odpu- ščeni tekom enega leta od tega dne naprej ne iz- seli iz ozemlja kraljevstva, ali ako je že pred tem nastopila kaka zapreka po členu 16.

Člen 18.

Odredba člena 15. točke 3. velja za vse slu- čaje, nastale od 1. novembra 1918 naprej.

Člen 19.

Prošnje za sprejetje v državljanstvo in za od- pust iz državljanstva je nasloviti na ministrstvo za notranje zadeve in jih oddati pristojni državni upravni oblasti prve stopnje. Ta oblast se pre- priča, kaj je po zakonu potrebno ter pošlje pro- šnjo s svojim poročilom in mnenjem službenim po- tom ministrstvu. Njegova rešitev je izvršena iz- zredni slučajje v členih 12. in 16. Isto ministrstvo izdaja tudi listine o državljanstvu in o odpuščenju iz državljanstva.

Člen 20.

Osebe, ki dobe državljanstvo po členu 3., čle- nu 10., točka 3, odnosno po členih 11., 12. in 13., dobe domovinsko pravico v oni občini, kjer so se stalno naselile. Če občina odkloni priznanje domovinstva, odloča o tem končno minister za notranje zadeve.

Člen 21.

Ko stopi ta zakon v veljavo, bo dolžnost obla- sti, katerim se bo s posebno naredbo naročilo, da izvrše po predpisih tega zakona revizijo svojih spisov o prebivalstvu, odnosno da sestavijo nove spise in sicer posebej za državljane in posebej za inozemce. Ti spisi se bodo najkasneje čez dva me- seca od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, raz- položili javnosti v vpogled. Vsakdo, ki ne bo za- dovoljen, ima pravico, da najkasneje po enem mesecu od poslednjega dneva objave spisov iz- roči tej oblasti pritožbo, ter more ta oblast, če se ji zde pritožbeni razlogi umestni, izvršiti korek- turo. V nasprotnem slučaju pa pošlje pritožbo v rešitev ministrstvu za notranje zadeve s svojim poročilom. Natančnejši predpisi o spisih se bodo izdali s posebno naredbo.

Člen 22.

Ta zakon stopi v veljavo, ko se razglaš, ter preneha od takrat veljavnost vseh dosedanjih predpisov, ki ne soglašajo z njim.

Člen 23.

Ministru notranjih zadev se naroča, da ta zakon izvrši.

I. Dunič.

Utišal s putovanjia.

Radi toga nastade velika zbruka in negotova- nje u općinstvu, a polemike i komentari u novinama. U republici nema mjesta Hof- kniksu (vrst naklona na koji je bio propisan po dvorskoj etiketi općinstvu naprama članovima carske kuće), mi se moramo riješiti bizanti- nizma i slično, čitalo se je u novinama — čak došlo je do interpellacije u gradskome vijeću. Bilo je napadaja i proti učiteljicama, kaže su se opet branile, da nisu one, već da je školsko vijeće krivo, jer nije u tom pogledu izdalo propi- sa, koji bi više odgovarali novom duhu vre- mena. Čovjek bi se smijao, da nije povod od- više žalostan.

Oskudica posla je svakako jedno od najte- žih pitanja, što zvančnost u napetosti drži. Pitanje se ne može riješiti samo za sebe, jer je vezano za sto drugih problema; jedan bez drugog ne ide, a sve najjednost nemoguće. Do- nekle se more reći, da gospodarska politika nije najgora i da vlada kuša sve eksperimen- te, za koje drži, da bi išta mogli pomoći.

Austrija paktrisa s Poljskom za dobavu sirovina, osobito benzine i petroleuma. Počet- kom mjeseca lipnja je ponestalo benzine, i mnoge industrije su bile prisiljene da zausta- ve radnju, dok su automobili bogataša vozili po gradu i okolici. Vlada je preduzela mjere, koje reguliraju potrošak benzine. Sa Čehoslovac- kom je u neprestanim pregovorima radi pita- nja ugljena.

S Jugoslavijom je došlo do dogovora, i to u smislu rekompencacija. U Beču je jugoslaven- ska banka, koja te rekompencacije reguli- ra. Ima slučajeva, gdje je došlo i do čudnovatih trgovačkih ugovora, naime između jednog grada u Jugoslaviji sa gradom u Austriji. Na primjer Gradac opskrbljuje zagrebačke novine s papirno, dok Zagreb rekompencira s ma- šću i drugim živim namirnicama. Bečke tvornice pokušava slati će pokušstvo u Beo- grad, a Beograd Bečanom marmeladu (pek- mez). Etente, u prvome redu Z. D. Sjeverne Amerike, šalju živčaz za Austriju i to na način da je poslednoj za pokrće troškova osiguran zajam.

Dok se čine najveće poteškoće strancima, koji putuju po Austriji (u ostalome i u drugim državama nije putovanje najlakše poduzeće), a jer sila koka lomi, stjebla se je vlada nekada- šnjeg za alpske prijedleč unosnog prometa strancana. Držale su se duge sjednice između vlade i interesa, i pošlo je za rukom, da se je za ovu godinu osigurala sezona u Salzkam- mertutu. Prognoštica se najbolji uspjeh, tim više, što je strancima osigurana i prehrana. Štjarska se u tom pogledu drži rezervirano.

sem pričakoval z neko čudno slutnja. Bilo mi je kakor da tuga, ki nekaj časa sem zastira mojo narav, mora izginiti; — čakal sem da prasne električni tok in razčisti vzduh, ki je ležal težak okolo mene. Ko mi je rekel sobar, da me kliče Bianca Rivelli, sem se stresel nehoté.

Povabljena sva, da sodelujeva — je rekla Bianca, privzdignivši se izpred glasovirja. Po- zvala sem vas, da se izpovetujeva. Te stare note so mi že zoprne ... Ali znate vi kaj no- vega? ...

Nisem vedel, kaj bi odgovoril. Se nikdar me ni Bianca uvedla v svoje prostore. Vrgel sem hiter pogled po sobi. Vse je dehtelo od cvetja kakor naše cerkvice v majniku. Bianca je dčila vaze z dlanni rož. Nisi čul njenih ko- rakov, ki so se izgubljali v baržnasti mehkihi preprogi. Dolga vlečka modrikaste svilene oprave se je vila v kačjih zavojih.

Vidim, da niste dober svetovalec — je pre- kinila molk in me pogledala od strani; na to me je, približavši se mi, osinila na lahko z ve- jico heliotropa po obrazu.

(Dolge.)

PODLISTEK

Čemu?

(13)

a u Koruški in Tirolu nema, radi političkih prilika, ni govora. Semmering je bio cijelu zimu, a i sada u ljetu, veoma dobro posjećen. Gosti su većinom Bečani, bogati bjezginci iz Ugarske, židovi iz Galicije, nešto ententnih časnika i po koji Jugoslaven. Zanimive su cijene, osobito sa perspektivom Tršćana. Kompletne pensije, dakle i hrana stoji dnevno 70 kruna, ili, rečeno u lirama u prosječnom kursu — niti 20 lira. Uzevši u obzir, da se čovjek nalazi na ladanju i stanuje u hotelu, je cijena za onoga, koji računa u lirama ili čak u dolarima, vrlo niska, dok za onog, koji računa u krunama, relativno skupa.

Kao sve nasljedne države bivše monarhije, trpi i Austrija na valuti. Jedino se čehoslovačkoj republici mora priznati, da se je barem donekle znala radikalno domaći zadaci. Česi su zbilja hermetički za vrijeme žigosanja zatvorili granice. Posljednik banknota je primio natrag samo polovicu predanih banknota, tako da se je promet istih na polovicu smanjio. Država se je doduše priznala naprama posjedniku banknota kao dužnik naprama vjerovniku, ali je time postigla veliku slobodu kretanja. U prvome redu se je kurz čeških banknota dignuo, država je dobila opći pregled, koji će biti za buduću socijalnu i porovnu politiku od ne male važnosti, a ostala joj još sila banknota u ruci, kojima uvijek može kod likvidacije austrougarske banke kao vjerovnik nastupiti.

Osim što je procedura žigosanja banknota u Českoj bila regulacija valute, može se ta shvatiti i kao neka vrst forsiranog zajma ili jednog državnog nemeta u pričuvi.

Česi su znali, što izvozom svojih proizvoda i zabranom uvoza sve ne neobhodno potrebite robe, što politički na mirovnoj konferenciji u Parizu, poboljšati svoju valutu, da dandana česke krunice stoje bolje u kursu, negoli krunice Njemačke Austrije ili Jugoslavije.

Česka je republika, da se dobavi zlata, apelirala na rodoljublje svojih građana — i ne badava.

Istina je, da za Austriju su prilike mnogo gore, što se ne bi baš moglo reći za Jugoslaviju. Jugoslavija je, baš time, što je takorekuci čisto agrarna zemlja, imala još najlakšu zadaću. Ili po českom obrascu ili vanjskim zajmom, dala bi se bila pred 6 mjeseci zadaca lakše riješiti — nego li sada. Jugoslavija je bila i onako poplavljena papirnatim novcem, ali dolaskom mase novog papirnato novca, što iz Švicarske, što iz zemalja, zaposjednutih od Italije, a najviše iz Ugarske, gdje se je sav bogati živalj u strahu pred boljševicima na sve četiri strane svijeta rasprsnuo, je Jugoslavija papirnatim novcem preplavljena. Ne smije se zaboraviti, da je žig, koji je potreban, da se pojugosloveni banknota austrougarske banke, vrlo jeftin instrument.

Zagrebački »Obzor« u tome smislu i pisao i kod tog savjetovao gosp. Nintiću, ministru financija u Beogradu, nek na vrijeme ide u školu u Prag.

Ministar financija Njemačke Austrije držao je u narodnom vijeću svoj esposeć koji je bio puno komentiran: Na čudo svijtu, bio je ministar veliki optimista. On je mnijenja, da će uz dobru volju, i uz napor svoju slojeva društva biti moguće doći do snosljivih prilika u Austriji. Jezgra njegovog govora bila je, da vlada i ostali mjerodavni činbenici moraju glasovati, da Beč ostane novčano i trgovačko središte bivše monarhije. Dali će se nađe gosporednika ispuniti, to će reći skoro budućnost.

Zanimiva su mnijenja, što se tiče sklopa s Njemačkom. Bečka velika industrija je proti svakom sklopu s Njemačkom — iz straha, da se ispred konkurencije njemačke industrije ne bi mogla izdržati. — Inače vlada javno mnijenje, da će se Austrija prije ili poslije pod kakvomgod formom sklopiti s Velikom Njemačkom. Morati će se naći način, s kojim će se štitiiti osobiti austrijski interesi, drugim riječima austrijska industrija.

Velike jadikovke se čuju u pogledu njihovih željeznica. Pariškim mirom biti će Austrija, izuzevši zapadnu prugu, Westbahn, takorekuci oklastrana svih svojih pruga. Osim zapadne pruge nema niti jedne glavne, dapače niti transverzalne pruge, koja bi ostala čitava u austrijskim rukama. Jedna od najvažnijih točaka sadašnjeg austrijskog željezničkog sistema, Maribor, leži excentrično u Jugoslaviji. Maribor je bila prije najvažnija točka južne željeznice, na polovici puta Beč—Trst, sa svezom na Korušku—Tirol i Italiju—Švicarsku, a s istočne strane preko Pragerskoga i Zidnoga mosta sa svezom na Ugarsku i Balkan. Kod tog je važno, da veliki dio tehničkog aparata južne željeznice leži baš u Mariboru.

Kao još jedina važna pruga ostala bi transalpinska željeznica (Tauernbahn), koja će donekle imati budućnost kao transalpska željeznica između sredozemnih luka i njemačkog zaledja.

Sjeverne pruge (Franz-Joseph-Bahn, Nord-west-Bahn i Nordbahn) dotiču se čehoslovačkih granica na samoj bečkoj periferiji, a niti kod ugarskih pruga (Marchegg, Bruck an Leitha i Felvring ne izgleda bolje.

Nije isključeno, da će se zaspani Dompierov projekt opet dovinuti aktuelnosti. S malenom varijantom imao bi Zagreb i Biograd velike koristi, a sva bi se Jugoslavija emacipirala od budimpeštanskog željezničkog čvora.

Domaće vesti.

Seja odbora političnoga društva »Edinosti« se bo nadleževala u torek, 1. julija, ob 6 popodne u društveni sobi, ul. Sv. Frančiška 20, I. nadst. Z. ozirom na prevažni predmet prosim najlno, da se je udeležje prav gotovo vsi odbornici, njih namestniki, običniški svetovalci in ostali društveni zaupniki. — Predsednik.

Najviše cene kruhu. Občina določa, sporazumno s kr. gubernatoratom, od 1. julija dalje naslednje najviše cene: Hlebeci po 1 kg 16 stot. za odmerek 300 g; Hlebeci po 600 g 20 stotink za odmerek 300 g; Hlebeci po 300 g 25 stotink za odmerek 300 g. Prodajalci, ki prodajajo kruh po višjih cenah, bodo kaznovani z globo do 3000 lir, ali z zaporom do 3 mesecev. Pekarji morajo peči vse tri vrste hlebov v taki množini, da lahko vedno zadovolje zahtevam odjemalcev, ki so vpisani v dotični prodajalni. Politčne oblasti so pooblaščenice da zaprejo prodajalce, v katerih se ugotove

prestopki te naredbe. (Naredba je bila izdana dne 28. junija.)

Ze sedaj plačo »al pari« in manj delovnih ur in to bomo zahtevali tudi brez organizacije. Hočemo pa imeti tudi svojo blagajno, ki nas bo podpirala v času potrebe, to pa gospodi menda ne bo v škodo. Ali hočejo tisti, ki naši organizaciji nasprotujejo res niti vse naprtiti občinam v nadlego. Ne veste li, da je ravno nas najtežje zadela denarna kriza, da smo se tisto malo prilankov, kar smo imeli, vse izgubili. Od nas se v službi zahteva človekoljubje, in požrtvovalnost, toda za nas ne sme imeti nihče toliko človekoljubja, da bi se smele ali moge na lastne stroške organizirati in si tako svoj položaj ebojšati.

Zato ne bomo gledale ne na levo, ne desno; iti hočemo svojo pot, dokler ne pridemo skup vse brez razlike narodnosti in brez razlike svetovnega naziranja.

Razne vesti.

»Devet krojačev za enega moža.« Leta 1742. je prišel neki mlad »lejar« v delavnico nekoga uglednega krojača v Londonu in je prosil miloščin. V delavnici je sedelo devet krojaških pomočnikov; dečkove prošnje in njegova vnanost je genila pomočnike, zbrali so skupaj devet šilingov in mu jih dali kakor miloščino. Za to malo glavnic je deček kupil sadja, ki ga je potem prodal z majhnim dobičkom. Od tega malega začetka se je polagoma povzpel do bogatega, uglednega trgovca, in ko si je končno kupil kočijo, je dal na glet zapisati geslo: »Devet krojačev za enega moža.«

Poplačana poštenost. Pred nekaj leti je umrl v Bruslju bogat, star samec, ki je skoraj vse svoje veliko premoženje zapustil nekemu popolnoma neznanemu dekletu, neki šivilji. Počojnik je bil čudak, pravi original, kakor se pravi, ki se je tratil čas s tem, da je proučeval ljudi. Da je postavil na poskušnjo pravičnost ljudi, si je izmislil in je započel večkrat čudne poizkuse, ki so, žal, večinoma izpadli neugodno in ga potrdili v njegovem slabem mnenju, ki je je imel o svetu. Tako se je nekaj dlje časa vsak dan vozil na tramvaju in se je vedno vsedel na prostor blizu izprevednika, tako da je, če je bila v vagonu velika gneča, posredoval podajanja denarja. In vsakokrat, če je izprevednik menjal denar, je ta čudak dotičnemu potniku podal svoto, toda vsakokrat je neopazeno in spretno iz svojega žepa dodal še kak novček, kakor je potem dotičnika, ki mu je uročil denar, strogo opazoval. Taki so mirno seštel denar, so seveda opazili zmozo, so šteli še enkrat in so nato namučivši se, spravili dobiček v žep. Pogostoma je stari samec ponavljal to svoje delo, toda mod tolikimi osebam, ki so se vozile, ni bilo niti ene, ki bi bila imela z ubogimi izprevedniki, ki so dneвно zaslužili le tri franka, usmiljenje in jim dali nazaj preveč odšteti denar. — Nekoga dne je pa neko mlado dekle takoj zavpilo: »Izprevednik, daj ste mi ven pol franka preveč!« in mu je dala nazaj denar. Obliže čudaka se je hipoma raziasnilo in se zasvetilo od sreče. Ko je deklica stopila iz voza, je šel za njo, si je preskrbel njen naslov in poizvedel njene okoliščine. To pripovedovanje je moralo biti ugodno, kajti pol nazaj danega franka je prineslo poštememu dekletu dedščino — pol milijona frankov.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina 1 l. — Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina 1 l. 2'.

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim datnam v mesta in okolič. Ulica Alessandro Volta št. 2 V. nadst., vrata 19.

ODDA se v najem stanovanje, soba in kuhinja. Penedice Scorecia št. 622. 3349

MIZARIJI Donacij orehovi podstavki, amerikanški bukov, jesenov, mahagonijev, brestov in gradonov les se dobi v ul. Bocacelo 16. 3816

SOBICA, mobilarn, se odda. Ul. Antonio Stojan 5, II. B 118

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorka, Corso II. 36 na dvorišču. P 1233

PRALNICA sprejme perilo gostilni in drugih, postrežba hitra, po zmernih cenah. Naslov na ins. odd. Edinosti. 3795

Ženski vestnik.

Vrag na steni.

Morda mnogim čitateljem se mi znano, odkod izhaja izraz, da ta ali oni »selika vraga na steno«; zato hočem v kratkem povedati stvar. Kakor se pripoveduje, so se sredi prošlega stoletja shajali večkrat v neki gostini v bližini dunajskega mesta nekateri visokokošci, mladi umetniki in druge učene glave, katerim so bile kvarte in vinska koplica bolj priljubljene nego učne knjige. Tam so se kratkočasili, kazali svojo izarjenost in umetnost katero so si tekom tet pridobili. Nekoč so dobili tudi slikarja v svojo sredo in ko so bili že bolj razigrane volje, jim je hotel slikar pokazati svojo umetnost ter je jel vraga na steno slikati. Vsa družba je obrnila nani svojo pozornost, ter se šalila z raznimi dovpti. Le eden je ostal za mizo mirno sedeč, ter je je od strani opazoval. Ko je slika postajala vedno popoknejša, in so se vsi začeli gledati v sliko in slikarja, vzmaje zadaj sedeči optik neopazeno iz žepa neko stekleno pripravo ter obrne magično svetlobo na sliko, katero je vedno premikal sem in tja, počasi in hitreje, toda da je bilo videti kakor bi vrag oživel. Glodanci, ki niso slutili, kaj se jim za hrbtom suče, so se iz začeta čudili, potem se plašili, slednjič pa so vsi od strahu zbežali na prsto, je optik je ostal v izbi.

Istotako je z našo poselsko organizacijo. Dokler smo me tihe in mirne, se nihče ne zmeni za nas. Kadar se pa me je malo zganemo, da izrazimo željo po nepotrebnem, takrat se pa ves aparat zganje. Menda vidijo tudi vraga na steni, na katerega mečejo vsak po svoji volji magično svetlobo, ki jim predstavlja nekaj gorostasnega, strašnega, menda zmaja s sedmimi glavami.

Tako n. pr. so v takem slučaju nekatere gospe takoj pripravljene pomagati, druge pa hitre g. voditelju M. d., da naj on to organizacijo udrujuje ali vsaj bolj omili, da ne bo prehudu itd. Morda je od takih prošnji nadlegovana tudi »Edinost«, ki nam zadnji teden ni nič prinesla o ženskem vprašanju. Da, poselska organizacija je kot vrag na steni, obdan z kinematografsko svetlobo, toda takoj za steno je vse prazno.

Za božjo voljo, saj smo vendar ljudje, saj še nihče ne ve, kaj hočemo zahtevati. Zahtevamo

Iščem 2 natakariči

zmožni tega dela in jezika in 1 sobarico; plača po dogovoru.

— Hotel ADRIA, Gradež, M. Albrecht. —

NA DEBELO:

Nogavice, žepni robci, rute za na glavo, razne maje, česalniki, pisemski papir, pipe, radirke, traki za čevlje, vsakovrstni gumbi in drugo blago.

GIACOMO LEVI, Trst, ulica S. Nicolò št. 19.

Proda se hiša v Kopru.

Proda se v Kopru radi selitve 2 nadstropna hiša s sledečimi prostori: 8 sob, 3 kuhinje, 3 hlevi, dvorišče, vrt, vodnjak, kapnica in vodovod.

Hiša se nahaja takoj nad ladjedelnico društva Daimler, ima lep razgled na morje, pripravnica je za stanovanje, za vsako trgovino in za gostilno. Cena Lir 100.000.

Kdor namerava kupiti to hišo, si jo lahko ogleda vsaki dan.

Naslov: Franc Vardjan v Kopru Largo porta isolana št. 336.

JANKO TROŠT — sodni revizor

TRST — ul. ca Risorta št. 5 — Trst.

Izvršuje: vpise izprememb v odboru v trgovinski register, izpremembe pravil, ustanovitve in likvidacije zadrug, ureditev finančnih zadev vseh vrst. Sestava bilanc in revizije računov.

— Posluje v slovenskem in italijanskem jeziku. —

GUGLIELMO WEISS — Trst.

Javljam svojim cenjenim odjemalcem, da je moja

ZALOGA VINA v Trstu, ul. Valdirivo št. 23 (telefon 29-78) vedno preskrbljena s najboljšim črnim in belim italijanskim vinom, katero prodajam po konkurenčnih cenah, in da sem odprl

na Božjempolju pri Proseku svojo PODRUŽNICO.

V tej podružnici se dobiva vino, žganje in peinkovec boljši kup kot v Trstu.

Vdani GUGLIELMO WEISS.

Naj bo blagoslovljena utakmica! (Konkurenca)

katera je duša in življenje trgovine.

Danes se je pri trdkli

J. PARČINA v Trstu, ul. Torrebianca št. 20, telefon 29—53 razložilo več vagonov glasovitega vina

CHIANTI G. Grifoni Castello — Firenze

In se to vino prodaja po L 4.80 steklenica 2 lit., t. j. po pravi reklamni cenli.

Tvrška ima tudi veliko izbero likerjev, kakor šampanjec »Carte blanche«, peneči Asti, marsala tvrške Karl Martinec, Florio & Com. D. O. M.

Živila utakmica (konkurenca)!

Tekmovanje ali konkurenca je duša življenja v trgovini

Na podlagi brzojavke v »Edinosti« dne 18. t. m. sta se danes pri trdkli

J. PARČINA v Trstu, ul. Torrebianca št. 20, telefon 29—53 razložila dva vagona glasovitega vina

CHIANTI Altini & Serafini, Valle d'oro, S. Miniato.

Čprav so vinske cene povišane, more tvrška lahko prodajati italijansko vino po starih cenah, ker ima še v veljavi svoje stare pogodbe.

Zato je cena L 4.80 za 2litrsko steklenico tega vina prava reklamna cena.

V RESTAVRACIJI ALLA POSTA
ulica Giorgio Galatti št. 18 (pri glavni pošti)
vedno dobra kuhinja. — Toči se kraški teran in razna druga vina. Lastnik A. STARC